

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВИМОГ

Постановка проблеми. Нині є досить багато розробок, що базуються на використанні технології мультимедіа – електронні енциклопедії, путівники, книги, інтерактивні довідники, мультимедійні навчальні комплекси, педагогічні програмні продукти, які стимулюють прояв пізнавальної активності, розширюють кругозір, формують нові вміння та навички студентів, стають допоміжними засобами. Використання мультимедійних продуктів у навчанні полегшує сприймання і засвоєння нового матеріалу, сприяє розумовому розвитку студентів, підвищує інтерес до предмету, що вивчається, стимулює до самостійного та творчого пошуку нових ідей.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Дослідники [1; 2] розглядають можливості технології мультимедіа як ефективний інструмент підвищення рівня професійної майстерності педагогічних працівників; О. Лактіонов, М. Левшин, А. Осін, А. Петренко, І. Роберт, С. Свириденко, О. Співаковський, Ф. Ривкінд, О. Чайковська досліджують теоретичні основи, методика застосування засобів мультимедіа, приклади розроблення та створення мультимедійних проєктів; Д. Гнатюк, Я. Романенко, І. Соломахіна, О. Чайковська звертають свою увагу на практику використання МЗН у навчальних закладах різного рівня.

Метою цієї статті є опис організаційно-методичної моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів навчання.

Виклад основного матеріалу. Установлення раціональних педагогічно обґрунтованих меж застосування мультимедійних засобів навчання на всіх етапах одержання й засвоєння знань суб'єктами навчання сприяє їх успішному впровадженню. Включаючись у навчальний процес, мультимедійні технології впливають на діяльність суб'єктів навчання, на організацію навчальної діяльності, надаючи педагогу нового статусу (організатора, помічника) у навчанні.

За визначенням М. Фіцули, поняття «навчальний процес» охоплює всі компоненти навчання: викладача, використовувані ним засоби й методи навчання, студента, який працює під керівництвом викладача на занятті та самостійно вдома, забезпечення навчального процесу наочністю й технічними засобами [3, с. 79]. Мультимедійні засоби навчання як один із компонентів навчання мають відповідати певним вимогам: до змісту мультимедійного продукту, технічного виконання, художнього оформлення та структури. Основна функція педагога в навчальному процесі, організованому із застосуванням мультимедійних засобів, полягає в організації, управлінні пізнавальною діяльністю студентів.

Навчальний процес має базуватись на теоретично обґрунтованих та експериментально перевірених педагогічних умовах застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутніх учителів початкових класів: мотиваційне забезпечення оволодіння студентами МЗН в умовах створення мультимедійно-навчального середовища; алгоритмізація викладачами навчального процесу у ВНЗ на основі системного використання МЗН; оволодіння студентами етапами мультимедійної візуалізації навчального матеріалу. Обґрунтовані педагогічні умови визначають основні вимоги до мотивів, вибору змісту, засобів, методів, форм професійної підготовки майбутніх спеціалістів, що складають структурні компоненти методики підготовки майбутніх учителів початкових класів із застосуванням засобів мультимедіа. Запропонована методика знайшла відображення в організаційно-методичній моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів навчання (рис. 1).

У цій моделі визначеним компонентам (мотиваційний, змістовий, процесуально-творчий) підготовки майбутніх учителів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів навчання відповідають педагогічні умови застосування МЗН, що

© В.І. Імбер, 2013 р.

МЗН у професійній діяльності, методично-творчого становлення.

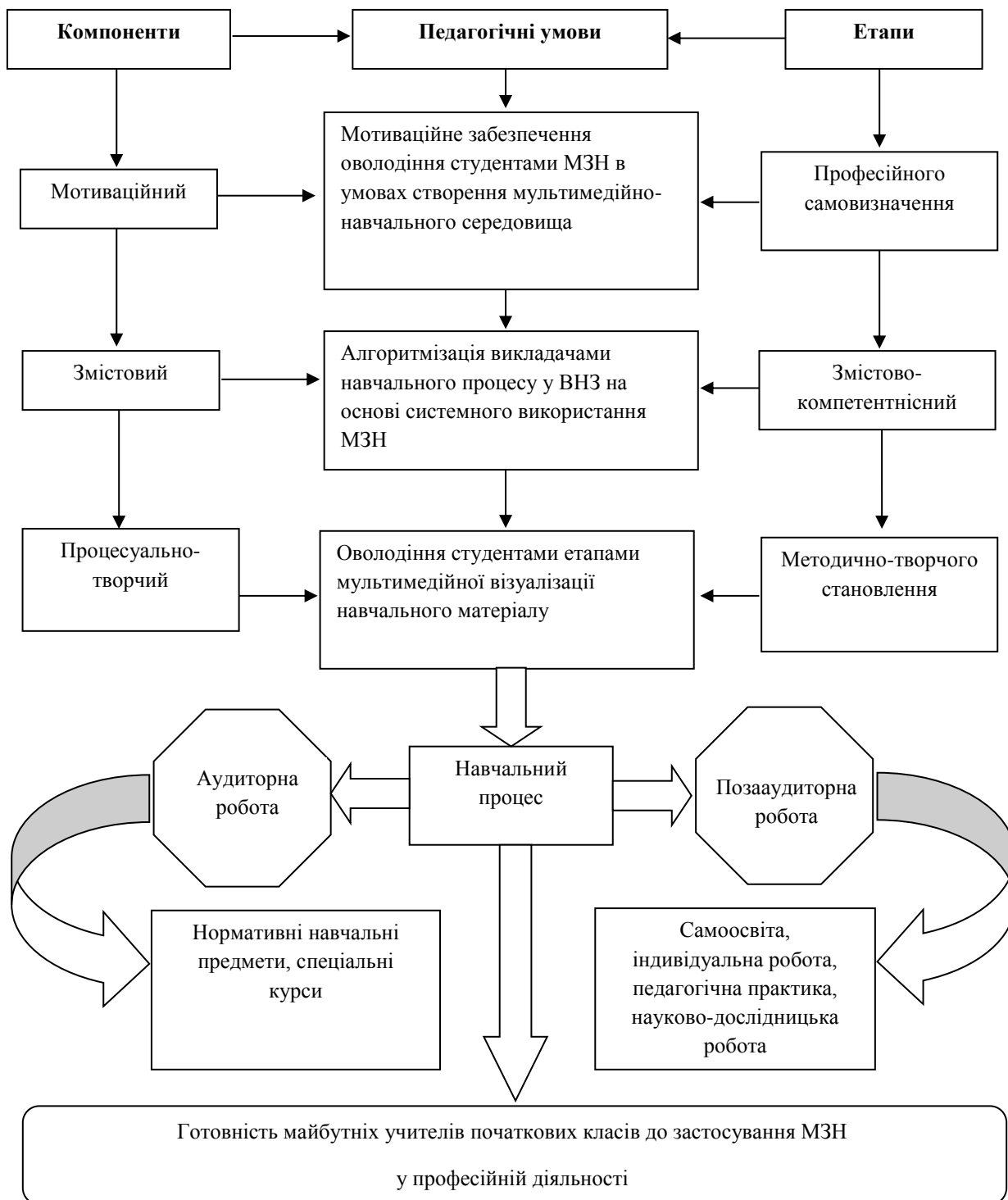

Рис. 1. Організаційно-методична модель підготовки майбутніх учителів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів навчання

Метою *етапу професійного самовизначення* є формування та розвиток у майбутніх учителів початкових класів стійкого інтересу до застосування мультимедійних засобів

навчання у професійній діяльності, створення сприятливих умов для усвідомлення студентами необхідності впровадження МЗН у початковій школі, важливості використання комп'ютера у професійній діяльності на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства.

Метою другого, *змістово-компетентнісного етапу*, є забезпечення студентів достатніми й необхідними знаннями для якісного та ефективного впровадження мультимедійних засобів навчання у початковій школі, оволодіння студентами базовими знаннями роботи з прикладними програмами для створення власних навчальних мультимедійних продуктів, тобто набуття студентами компетентності у галузі застосування МЗН.

Мета *етапу методично-творчого становлення* полягає у забезпеченні студентів знаннями, необхідними для методично грамотного впровадження МЗН у початковій школі, оволодіння студентами етапами мультимедійної візуалізації навчального матеріалу, уміння студентів творчо підходити до навчання молодших школярів із застосуванням сучасних інформаційних технологій, оволодіння методикою викладання предмету «Сходинки до інформатики» у початковій школі.

Ця методика спрямована на підготовку сучасного, інформативно збагаченого вчителя із креативними підходами до організації навчальної діяльності у початковій школі. Запропонована методика нерозривно пов'язана з визначеними педагогічними умовами, які мають реалізовуватися під час навчального процесу у вищій школі.

Зазначена методика у сучасному інформаційному суспільстві має неабияке практичне застосування.

Сучасна педагогіка розв'язує завдання масового використання інформаційних технологій, можливостей Internet, комп'ютерних телекомунікацій у початковій, загальній, професійній і вищій освіті.

Установлення раціональних педагогічно обґрунтованих меж застосування інформаційних технологій на всіх етапах одержання й засвоєння знань учнями початкових класів сприяє їх успішному впровадженню.

Нині багато молодших школярів залишаються на уроці пасивними. Позитивно вплинути на традиційний процес навчання, підвищити його ефективність, пізнавальну активність особистості учня може застосування інформаційних технологій. Молодші школярі активно сприймають наочні образи. Вивчення об'єктів, явищ, процесів у наочній формі, за допомогою комп'ютерних образів, значно полегшує процеси сприймання. І. Підласий, наголошуючи на доцільності застосування наочності, стверджує: «... інформація, яка надходить до мозку від органів зору (оптичним каналом), не потребує перекодування, вона закріплюється в пам'яті учня легко, швидко і міцно».

Нині у 2-4 класах ефективно впроваджується пропедевтичний курс інформатики «Сходинки до інформатики». Розроблена комп'ютерна програма містить низку завдань з математики, природознавства, рідної мови, орієнтована на розвиток логічного мислення, окремі комп'ютерні вправи спрямовані на при звичаєння руки дитини до миші, маніпулювання нею. Аргументом до вивчення інформатики у початковій школі розробники визначають активний розвиток пізнавальних здібностей дітей; формування в учнів основи наукового світогляду за рахунок більш раннього набуття ними навичок роботи з моделями різноманітних природних явищ на комп'ютері; розвиток логічного мислення; розширення кругозору в царині знань, тісно пов'язаних з інформатикою; розвиток творчої уяви.

З користю цю програму можна використати не лише на уроках інформатики, а й інших, наприклад, на уроці з математики з метою закріплення операцій з числами у межах 100.

У блоці «Математичний космодром» учень керує злетом та посадкою ракет, розв'язуючи приклади з математики. Для того, щоб ракета злетіла, учню пропонується

приклад на додавання, а для того, щоб посадити ракету, він має розв'язати приклад на віднімання.

Усно розв'язавши приклад, що записаний на ракеті, учень має знайти правильну відповідь на одній з шести кнопок на пульті керування і натиснути її.

На початку роботи можна обрати один з трьох режимів: 1) «Приклади на додавання»; 2) «Приклади на віднімання»; 3) «Приклади на додавання та віднімання».

Приклади, що пропонуються учневі поступово ускладнюються. За один сеанс він має правильно розв'язати 12 прикладів: перших 3 приклади – на операції у межах 20-ти без переходу через десяток, наступні 4 – у межах 20, але з переходом через десяток, і останні 5 прикладів – на операції у межах 100.

Перехід на наступний рівень здійснюється тільки після успішного розв'язання необхідної кількості прикладів поточного рівня.

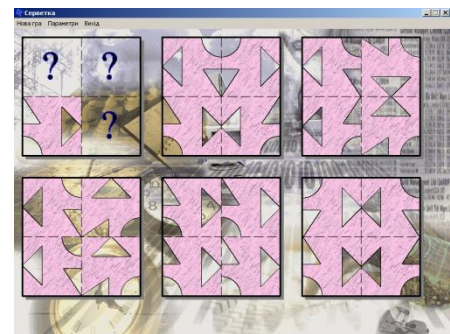
Після завершення сеансу програма повідомляє кількість помилок, які зробив учень.

Цікавою у загальному блоці «2 клас» є програма «Розгорни серветку», яка допомагає розвивати просторову уяву дітей, зорову пам'ять, увагу.

Програма демонструє дитині квадратну серветку, що складається вчетверо. Потім на серветці з'являється один або декілька вирізів. Учень має подумки розгорнути серветку й уявити, якою вона стане. Саме цей варіант він має обрати з кількох запропонованих. Тоді серветка розгортається і учень бачить правильну відповідь.

Програма пропонує учню три серії прикладів, що йдуть одна за одною. Кожна серія характеризується кількістю вирізів у серветці, кількістю варіантів, що пропонується, та кількістю прикладів у серії.

Кожна серія складається з 5-ти прикладів. У першій серії серветка має один виріз, кількість запропонованих варіантів – 3. Для другої серії кількість вирізів – 2, запропонованих варіантів – 4. У третій серії серветка має 3 вирізи, кількість варіантів відповідей – 5.

Учитель може змінити параметри кожної серії, скориставшись меню «Параметри».

У кінці гри програма повідомляє результат – кількість правильних та неправильних відповідей по кожній серії та загальний відсоток правильних відповідей.

Власна практика роботи з дітьми засвідчує їхнє позитивне ставлення до цієї програми. Діти працюють у комп'ютерному класі невеликими групами по 7-9 учнів, під постійним керівництвом учителя виконують завдання на уроці. Варто відзначити зацікавленість та активність з якою вони працюють протягом уроку, але й потрібно пам'ятати, що молодші школярі не мають ще навички правильної робочої пози за комп'ютером, саме у цьому віці відбуваються інтенсивні процеси росту скелету і формування рефракції зору. Тому потрібно враховувати усі психолого-ергономічні вимоги щодо тривалості роботи з комп'ютером учнів початкових класів.

Залучення молодших школярів до вивчення комп'ютерної грамотності є важливим і актуальним процесом. Багато психологів у своїх роботах відзначають, що основні логічні структури мислення, а також операційні навички формуються у віці 5-11 років. Саме у молодшому шкільному віці відбувається перше знайомство учнів зі шляхами вивчення властивостей і явищ навколишнього світу, зокрема, у математиці вони знаходять відображення у геометричних фігурах, у числових характеристиках величин, що вивчаються та їхніх відношеннях.

Тобто, нині потрібно активно залучати дітей до роботи з комп'ютером на різних уроках у початковій школі, звичайно, під керівництвом учителя та з урахуванням усіх фізіологічних, психолого-ергономічних вимог до таких уроків. Адже вони корисні не лише навчальним ефектом, а й тим, що діти бачать і вчать як можна використовувати комп'ютер не лише для гри, а й для навчання.

Висновки. Отже, необхідно удосконалювати інформаційну підготовку педагогів шляхом упровадження нормативних навчальних предметів та спеціальних курсів, які будуть забезпечувати їх необхідними базовими знаннями для ефективного навчання молодших школярів і раціонального застосування можливостей комп'ютера у своїй професійній діяльності.

Застосування мультимедійних засобів навчання сприяє формуванню особистості творчого вчителя, який має стійку потребу в самопізнанні, у подальшому професійному самовдосконаленні, багату творчу уяву, творче ставлення до організації навчального процесу, який здатний застосовувати здобуті знання у своїй професійній діяльності.

Література:

1. Гуревич Р., Коломієць А. Можливості новітніх інформаційних технологій у підготовці педагогічних кадрів // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. - №2. – С. 52-53.
2. Кадемія М.Ю. Впровадження інтерактивних методів навчання на базі інформаційних технологій / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 7 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ «Планер», 2005. – С. 153-156.
3. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 544 с.

У статті описується методика застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутніх учителів початкових класів. Дана методика спрямована на підготовку сучасного, інформативно збагаченого вчителя з креативним підходом до організації навчальної діяльності у початковій школі.

Ключові слова: майбутні учителі початкової школи, засоби мультимедіа, «Сходинки до інформатики».

В статье описывается методика применения мультимедийных средств обучения в подготовке будущих учителей начальных классов. Эта методика направлена на подготовку современного, информативно обогащенного учителя с креативными подходами к организации учебной деятельности в начальной школе.

Ключевые слова: будущие учителя начальной школы, средства мультимедиа, «Ступеньки к информатике».

The article describes how the use of multimedia teaching aids in the preparation of primary school teachers. This technique is aimed at training the modern, informative enriched teachers with creative approaches to the organization of learning activities in elementary school.

Keywords: primary school teachers, multimedia, «Steps to informatics.»